

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.430>

JEL classification: L23, M10, M41

UDC: 657.6:658.5

Олександр ТАРАСЕНКО

головний бухгалтер,
НК «Експоцентр України», Україна
E-mail: alex.alex.tarasenko@gmail.com
ORCID: 0009-0005-4277-6469

Євген ІОНИН

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, Україна
E-mail: ionin.iyy@donnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2903-3143

Лілія ТАРАСЕНКО

доктор філософії зі спеціальності «Економіка»,
асистент кафедри економіки підприємства
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
E-mail: liliia.tarasenko@knu.ua
ORCID: 0000-0001-8224-5113

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ТА ПОДАННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ЗВІТНОСТІ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Стаття присвячена аналізу поточного стану організації процесу підготовки та подання об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску із застосуванням підходів, закладених у lean-концепції. Побудовано карту процесу підготовки та подання об'єднаної звітності. Карта представлена послідовністю дій у процесі із зазначенням метрик тривалості і якості кожної з дій. Підготовлена карта процесу використана у якості основи для оцінки ефективності процесу, виявлення втрат у процесі та розробки рекомендацій із вдосконалення процесу.

Мета. Метою статті є визначення рівня ефективності процесу створення та подання підприємством об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску та розробка на цій основі пропозицій щодо підвищення ефективності процесу.

Метод (методологія): Дослідження виконано із використанням загальнонаукових методів. У частині підготовки карти бізнес-процесу було використано метод моделювання. Висновки, підготовлені на основі моделі у вигляді карти бізнес-процесу, та напрями вдосконалення процесу сформульовано за допомогою методів аналізу і синтезу.

Результати: Здійснено аналіз поточного стану процесу підготовки та подання об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску. За допомогою інструментів та підходів lean-методології ідентифіковано рівень цінності дій процесу. Запропоновано напрями усунення втрат

© Олександр Тарасенко, Євген Іонін, Лілія Тарасенко, 2024

Отримано: 18.04.2024 р.

Рекомендовано до друку: 02.05.2024 р.

Опубліковано: 29.05.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Тарасенко О., Іонін Є., Тарасенко Л. Аналіз ефективності організації процесу підготовки та подання об'єднаної звітності. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 2. С. 430-439. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.430>

процесу. Розроблені рекомендації можуть бути розглянуті підприємстві для впровадження у практиці з метою підвищення ефективності організації облікового процесу.

Ключові слова: ефективність процесу; картування потоку цінності; метрики бізнес-процесу; аналіз бізнес-процесу; організація обліку; звітність; податки

Вступ

Протягом останніх років перед українськими підприємствами постає комплекс різних викликів. Ці виклики, переважно, пов'язані із необхідністю адаптації до функціонування в умовах воєнного стану, що передбачає трансформацію та оптимізацію різних внутрішніх бізнес-процесів. В умовах, коли обмеженість різних ресурсів стає все більш відчутною, актуалізується питання аналізу бізнес-процесів, направлено на подальший пошук напрямів їх оптимізації, які при цьому забезпечуватимуть високий рівень відповідності результатів процесів вимогам законодавства та очікуванням різних стейкхолдерів.

Підготовка та подання Об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску є важливим процесом, у якісному результаті якого зацікавлені різні особи: податкова служба, працівники підприємства та саме підприємство. Наявність різних видів програмного забезпечення для ведення обліку, підготовки та подання звітності із різним ступенем інтеграції один із одним обумовлюють різні підходи до побудови процесу звітування. Відтак постає питання пошуку найбільш ефективного варіанту організації процесу підготовки та подання звітності, якому має передувати аналіз кожної окремої дії процесу та всього процесу в цілому задля визначення потенціалу вдосконалення існуючої практики.

Мета та завдання статті

Метою статті є визначення рівня ефективності процесу створення та подання підприємством об'єднаної звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску та розробка на цій основі пропозицій щодо підвищення ефективності процесу. Задля досягнення цілі поставлені та вирішені такі

завдання: проведення теоретичного дослідження питань цінності і типів втрат у процесах, побудова карти бізнес-процесу створення та подання звітності із зазначенням метрик; здійснення розрахунків узагальнюючих показників процесу та формулювання на цій основі висновків; розробка рекомендацій з підвищення ефективності процесу створення та подання звітності з податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску.

Виклад основного матеріалу дослідження

Базовим поняттям lean-філософії є поняття цінності. Цінність – значимість, що надається товарам або послугам, що визначена клієнтом (фізична або юридична особа, яка є одержувачем того, що виробляється як на підприємстві, так і за його межами) [1, с. 129, 133]. В свою чергу визначення цінності – один із принципів lean – методології, спрямованої на доставлення клієнту найбільшої цінності шляхом зменшення втрат і постійного вдосконалення процесів. Цей принцип передбачає визначення цінності з позиції кінцевого отримувача послуги або продукту, або іншого результату певного процесу. Ідентифікація цінності є початком здійснення аналізу дій у потоці створення цінності – «сукупності дій (які додають та не додають вартість), необхідних для проведення продукту через головні для нього потоки: 1) потік виробництва – від сировини до рук клієнта та 2) потік проектування – від створення концепції до випуску» [2, с. 15]. Відповідно до цього, з огляду на роль у створенні цінності, задачі процесів можуть бути поділені на дві категорії: дії, що створюють цінність та дії, які не створюють цінність. Останні, в свою чергу, можна поділити на ті, які є необхідними і яких не можна позбутися та ті, які є чистими втратами і підлягають негайному усуненню (таблиця 1).

Таблиця 1. Види діяльності в потоці створення цінності та їх сутність

Види діяльності в потоці створення цінності	Сутність видів діяльності в потоці створення цінності
Діяльність з доданою вартістю (Value-added activities)	діяльність, яка перетворює матеріали на саме той продукт, який потрібен клієнту [1, с. 19] Діяльність вважається тією, що має додану вартість, якщо вона відповідає таким критеріям: - діяльність покращує форму, придатність або функцію продукту; - діяльність є такою, за яку клієнт готовий платити [3, с. 22]
Необхідні види діяльності без доданої вартості (Necessary non value-added)	види діяльності, які не створюють доданої вартості з позиції споживача, але необхідні для виробництва продукту, якщо тільки існуючий процес постачання або виробництва не буде радикально змінено. Цей вид втрат може бути усунутий у довгостроковій перспективі, але навряд чи може бути усунутий у найближчій перспективі [1, с. 19]
Види діяльності, що не створюють додану вартість (Non value-added activities)	діяльність, яка не є необхідною для перетворення матеріалів на продукт, який потрібен замовнику. Все, що не має доданої вартості, можна визначити втратами. Все, що додає непотрібний час, зусилля або витрати, вважається втратами, які не створюють доданої вартості. Інший погляд на втрати полягає в тому, що це будь-який матеріал або діяльність, за яку замовник не бажає платити. Випробування або перевірка матеріалів також вважаються втратами, оскільки їх можна усунути, якщо вдосконалити виробничий процес, щоб запобігти виникненню дефектів [1, с. 19]

Джерело: побудовано автором на основі [1], [3]

Поділ процесів на ті, які створюють цінність і ті, які не створюють цінність лежить в основі концепції ошадливого виробництва (lean manufacturing), яка є ототожненням виробничої системи «Тойоти» (ВСТ). Таїті Оно, батько виробничої системи Тойота (ВСТ) та засновник концепції Lean-виробництва, зазначав, що ВСТ – система, функцією якої є скорочення часу виконання замовлення. Таке скорочення відбувається за рахунок зменшення втрат.

«Тойота» визначила сім основних типів втрат у бізнесовому та виробничому процесі, що не додають цінності. Їх можна застосовувати не лише до конвеєра, а й до інших процесів: розробки продукту, приймання замовлень чи роботи офісу [4, с. 54-55]. Пізніше було додано восьмий вид втрат – невикористаний творчий потенціал працівників (таблиця 2).

Хоча концепція Lean-виробництва вперше була застосована у виробничому процесі, її принципи можуть бути впроваджені в різні сервісні процеси, до яких, зокрема, належать процеси бухгалтерського обліку. Кожне

підприємство має вести бухгалтерський облік від моменту заснування підприємства і до моменту його ліквідації. Важливою частиною облікових процесів підприємства є процеси підготовки звітності, пов'язаної з нарахуванням та сплатою податків. Одним із таких звітів є Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – об'єднана звітність).

При впровадженні Lean-принципів в облікові процеси, в цілому, та при аналізі організації процесу підготовки та подачі звітності, зокрема, необхідним є розуміння кола зацікавлених осіб результату цього процесу та подальша ідентифікація цінності результату цього процесу з позиції визначеного кола осіб.

Таблиця 2. Види втрат у процесах

Види втрати	Сутність втрат
Дефекти (Defects)	Виготовлення дефектних деталей або виправлення браку. Ремонт, переробка, виготовлення деталей на заміну – це втрата часу, ресурсів і зусиль
Перевиробництво (Overproduction)	Виробництво товарів, на які немає замовлень. Вони спричиняють такі втрати, як роздування штату працівників і складських приміщень, а також додаткові витрати на переміщення запасів
Очікування (Waiting)	Працівники, завдання яких – спостерігати за автоматизованими механізмами або ті, які змушені очікувати наступного етапу обробки, інструменту, матеріалу, деталі тощо, або просто не мають роботи через брак запасів, затримки в обробці партій, простої обладнання та вузькі місця в потужностях
Непотрібне транспортування (Transportation)	Перевезення незавершеного виробництва (НЗВ) на великі відстані, створення неефективного транспорту або переміщення матеріалів, деталей чи готової продукції на склад чи зі складу або між процесами
Надлишкові запаси (Excess inventory)	Надлишок сировини, незавершеного виробництва або готової продукції призводить до збільшення часу виконання замовлень, застарівання, пошкодження товарів, витрат на транспортування та зберігання, а також затримок. Крім того, зайві запаси приховують такі проблеми, як виробничий дисбаланс, несвоєчасні поставки від постачальників, дефекти, простої обладнання та тривалий час налагодження
Надмірна або неправильна обробка (Overprocessing or incorrect processing)	Вжиття непотрібних кроків для обробки деталей. Неефективна обробка через погану конструкцію інструменту та виробу, що спричиняє непотрібні рухи та призводить до дефектів. Відходи утворюються при виробництві продукції вищої якості, ніж це необхідно
Зайві рухи (Unnecessary movement)	Будь-які марні рухи, які працівники виконують під час роботи, наприклад, шукають, дістають або складають деталі, інструменти тощо, є марнотратством
Невикористаний творчий потенціал працівників (Neglect of Human Talent (Unused Talent))	Втрата часу, ідей, навичок, можливостей для покращення та навчання через ігнорування або незалучення працівників

Джерело: побудовано на основі [4, с. 56-57].

Зацікавленими сторонами у своєчасному поданні об'єднаної звітності, яка містить достовірну інформацію, є:

1. Податкові органи, які контролюють виконання податкового законодавства, перевіряють правильність даних та забезпечують належне наповнення державного бюджету, одним із джерел доходів якого є податок на доходи фізичних осіб.

2. Працівники підприємства. Працівники підприємства зацікавлені у тому, щоб їхні доходи, утримання та нарахування у вигляді єдиного соціального внеску (ЄСВ) були представлені у звіті коректно, оскільки це впливає на соціальні гарантії у вигляді пенсійного забезпечення, страхових виплат у випадках, передбачених законодавством.

3. Податкові агенти. Особи, визнані Податковим кодексом України податковим

агентом щодо податку на доходи фізичних осіб, є відповідальними за утримання, своєчасне та правильне перерахування обсягів утриманого податку та подання звітності. Крім того, платники ЄСВ, до яких, зокрема, належать роботодавці (підприємства, установи та організації, інші юридичні особи) зобов'язані вести облік та своєчасно сплачувати ЄСВ, а також звітувати про нарахування єдиного внеску [5]. Недотримання термінів подання та повноти декларування зобов'язань з ПДФО та ЄСВ передбачає штрафні санкції. Крім того, це може створювати передумови для додаткових перевірок з боку контролюючих органів.

Кожен із зазначених стейкхолдерів очікує, що звітність буде подана у визначені строки із дотриманням законодавчих вимог. У цьому контексті варто звернутися до згаданого раніше принципу *lean* – визначення цінності. Цей принцип безпосередньо пов'язує результат процесу підготовки звітності із створенням цінності. Результат процесу підготовки та подання звітності не створює прямої цінності для клієнтів підприємства, адже облікові процеси, як правило, є допоміжними. Тому в цьому випадку йдеться про створення цінності, переважно, для самого підприємства – його внутрішньої команди, а також для зовнішніх стейкхолдерів, представлених контролюючими органами.

Досягнення очікуваного результату, який містить цінність, залежить від низки факторів, зокрема від якості та ефективності організації процесу створення та подання об'єднаної звітності. Забезпеченню ефективної організації цього процесу передують здійснення аналізу поточного стану організації процесу. Це дозволяє визначити складові процесу, які є ефективними на поточний момент та ті, які мають потенціал до впровадження змін.

Одним із підходів до здійснення аналізу будь-якого процесу, в тому числі процесу складання та подання звітності, є підхід, який передбачає використання інструменту картування потоку цінності. картування потоку цінності допомагає візуалізувати весь потік, дозволяє виявити втрати та їх джерела, утворює спільну мову для обговорення процесу із різними учасниками процесу, пов'язує концепції і методи *lean*-виробництва для уникнення вибіркового підходу [2]. Результатом

картування потоку цінності є карта бізнес-процесу.

Карта бізнес-процесу є візуальним представленням кроків процесу із виконавцями кожного із цих кроків. Кожен із кроків у подальшому підлягає аналізу щодо рівня його цінності у процесі. Крім того, при підготовці карти важливим є вимірювання метрик кожного із кроків задля аналізу якості та тривалості як кожного окремого кроку, так і процесу, в цілому. Такими метриками є показники тривалості, якості та ефективності окремих дій та процесу в цілому (таблиця 3).

Наведені у таблиці показники дозволяють визначити тривалість та якість виконання кожної окремої задачі та процесу, в цілому. Ці метрики дозволяють ідентифікувати вузькі місця процесу, що є основою для визначення напрямів подальшого вдосконалення процесу. Згадані метрики є елементом карти бізнес-процесу як інструменту його аналізу.

Карта бізнес-процесу може бути підготовлена у різних формах, зокрема, у табличному варіанті. Експертами з покращення ефективності бізнесу Карен Мартин та Майком Остерлінгом запропоновано підхід, який передбачає побудову карти бізнес-процесу у табличному варіанті, який об'єднує функціональну орієнтацію традиційних карт процесів з доріжками з метриками часу та якості, які є необхідними у проектуванні вдосконалених процесів. Ця таблиця передбачає загальну частину, де розміщується загальний опис процесу, доріжки, де фіксуються ролі учасників із зазначенням завдань, які вони виконують. Поруч з завданнями фіксуються значення показників. Ці значення також фіксуються внизу карти на спеціальній шкалі [8].

В таблиці 4 подано карту поточного стану процесу підготовки та подання об'єднаної звітності НК «Експоцентр України». Для ведення обліку заробітної плати підприємство використовує окрему систему IS Pro, для подання звітів – MeDOC. В межах поточного стану процесу включає 13 дій, кожна з яких аналізується з точки зору цінності. Розглядаючи з позиції кінцевих споживачів, в тому числі внутрішніх отримувачів результатів дій на наступних етапах та зовнішніх отримувачів

фінального результату, діями, які створюють цінність (виділені в таблиці напівжирним) є такі:

- підготовка об'єднаної звітності;
- внесення даних про виплати на користь фізичних осіб, які не є працівниками по

відношенню до податкового агента (фізичні особи підприємці, самозайняті особи та ін.);

- підписання звіту головним бухгалтером;
- підписання звіту генеральним директором.

Таблиця 3. Метрики для аналізу бізнес-процесу та їх сутність

Назва метрик	Сутність
Process time (PT) (час обробки)	Час, необхідний для виконання однієї одиниці роботи [6]
Lead time (LT)	Загальний час, що минув з моменту, коли результат роботи є доступним – може бути переданий на наступний етап процесу. LT не завжди дорівнює PT, оскільки всередині одиниці роботи можуть бути прості (очікування). Таким чином LT є сумою PT та часу, витраченого на очікування (наприклад, очікування інформації, погоджень тощо) [6]
Activity Ratio (AR) (коефіцієнт ефективності потоку)	Показник ефективності процесу, що дорівнює сумі часу виконання окремих етапів (PT), поділений на загальний час виконання (LT) [7]
Percent Complete and Accurate (%C&A) (відсоток повноти і точності)	Показник якості, що використовується для вимірювання ступеня, в якому робота постачальника, що знаходиться вище за ланцюгом поставок, визнається клієнтом, що знаходиться нижче за ланцюгом поставок, повною і точною (або без помилок) [7] Показник розраховується для кожного окремого кроку процесу
Rolled %C&A (загальний відсоток повноти і точності)	Показник якості, який використовується для оцінки загальної ефективності всього процесу і визначається як добуток відсотку C&A за кожним окремим кроком

Джерело: побудовано авторами на основі [6]; [7].

Це дії, які безпосередньо передбачають трансформацію вихідних інформаційних ресурсів у вигляд (готовий звіт) та стан (поданий до контролюючого органу та прийнятий ним), у якому зацікавлені кінцеві отримувачі результату процесу.

В процесі також є дії, які не створюють цінність, але є необхідними. Це такі дії як: експорт-імпорт html-файлу звіту, повідомлення головного бухгалтера та генерального директора про готовність до підписання звіту. До чистих втрат (представлені на карті на сірому фоні) – дій, які не створюють додаткової цінності в рамках процесу – відносяться перевірки – перевірка правильності даних в системі обліку зарплати та перевірка звіту головним бухгалтером. Зокрема, необхідність перевірки правильності даних передбачає перевірку правильності кодів нарахувань доходів, відповідності періодів нарахування та сплати сум допомоги з тимчасової втрати працездатності.

Хоча очікується, що ці дії допомагають зменшити ризик помилок і, в цілому, є важливою операцією, ці дії пов'язані із відсутністю впевненості щодо даних внесених на попередніх етапах, які, зокрема, відбувалися поза межами цього процесу. Крім того визначення задач перевірок як втрат процесу узгоджується із загальним визначенням дій, які не створюють цінність, наведеному в таблиці 1, адже вважається, що перевірки можна усунути змінивши (вдосконаливши) відповідним чином процес.

Дії, визначені як чисті втрати є точками зростання у контексті безперервного впровадження змін. Перевірки, які у поточному стані, здійснюються безпосередньо в процесі складання звіту, пропонується усунути, обравши певний підхід, який передбачає здійснення періодичних перевірок даних протягом всього звітного періоду а також впровадження заходів, які будуть унеможливити створення помилок або мінімізувати ці ризики.

Таблиця 4. Карта процесу підготовки та подання об'єднаної звітності НК «Експоцентр України»

Учасники процесу	Дії												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Бухгалтер з розрахунку заробітної плати	Перевірити коректність даних в системі обліку зарплати	Підготувати об'єднану звітність	Експортувати html-файл із системи обліку зарплати	Імпортувати звіт в МедОС	Оновити поля головної частини звіту, здійснити перерахунок, зберегти звіт	Внести дані про виплати нараховану користь фізичних осіб, які не є працівниками підприємства, зберегти звіт	Повідомити САО про готовність звіту до підписання						
Головний бухгалтер (САО)							Здійснити перевірку звіту	Підписати звіт	Повідомити SEO про необхідність підписання звіту				
Генеральний директор(СЕО)										Підписати звіт			
Контролюючий орган-управління ДПС												Спрямування Квитанції 1	Спрямування Квитанції 2
Метрики дій процесу													
Process Time (PT),хв	200	10	3	3	3	40	1	20	1	1	1	0,5	0,5
Lead Time (LT), хв	240	10	3	8	4	50	1	30	1	1	15	15	180
Value P Тхв	-	10	-	-	-	40	-	-	1	-	1	-	-
S&A,%	90	100	100	100	90	90	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: побудовано авторами за адаптованою формою на основі [8].

Аналізуючи процес в цілому, варто звернутися до узагальнюючих показників оцінки ефективності процесу (таблиця 5).

Таблиця 5. Показники ефективності процесу складання та подання об'єднаної звітності

№ з/п	Назва показника	Значення
1	PT, хв.	284
2	LT, хв.	558
3	Valued PT, хв.	52
4	Activity Ratio, %	51
5	Valued PT/ LT, %	9
6	Rolled C&A, %	73

Джерело: розраховано авторами.

За визначеним рівнем показників можна зробити висновок, що процес має потенціал до покращень щодо точності виконання завдань процесу та забезпечення цієї точності з першого разу, про що свідчить загальний C&A на рівні 73%. Тобто в рамках процесу окремі дії не виконуються точно і повно з першого разу, є уточнення, корегування результатів завдань – ті дії, без яких результат не може бути переданий на наступний етап. Коефіцієнт ефективності процесу (AR) визначений на рівні 51 %. Майже половина часу процесу пов'язана із очікуванням. Хоча ці очікування обумовлені важливими завданнями з перевірки коректності облікових даних, їх частка має потенціал до зниження. Частка часу, який формує цінність складає 9 % – цей показник також є індикатором ефективності витраченого часу на задачі з доданою вартістю по відношенню з загальною тривалістю процесу. Представлені метрики та здійснений аналіз є основою для пошуку та впровадження інструментів та підхід, направлених на мінімізацію втрат у процесі. Підвищення ефективності процесу підготовки та подання звітності може бути досягнуто за рахунок:

- здійснення необхідних змін у налаштуваннях програмного забезпечення задля мінімізації часу перевірки облікових даних шляхом розробки відповідного програмного інструменту, який би відстежував правильність кодів доходу безпосередньо під час створення записів;
- впровадження або розробка в основній системі бухгалтерського обліку підприємства інструменту, який дозволяє

експортувати дані з цієї програми для швидкого імпортування в систему MeDOC, що усуне потребу ручного внесення даних про виплати на користь фізичних осіб, які не є працівниками по відношенню до податкового агента.

Запропоновані заходи розглядаються як такі, що мають потенціал до створення низки позитивних ефектів, а саме сприятимуть: мінімізації помилок, пов'язаних із ручними обробкою та введенням даних і, як наслідок, зменшення ризиків виявлення при перевірках порушень і накладання штрафних санкцій з боку контролюючих органів; економії часу, наслідком чого буде усунення потреби понаднормової роботи напередодні подання звітності; спрощенню облікових задач шляхом інтеграції та систематизації даних в одному середовищі, що дозволить уникнути потреб у переходах між різними програмними забезпеченнями та, відповідно витрат часу на такі переходи та додаткові дії, пов'язані з адаптацією даних, перенесених з однієї програми в іншу.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В системі бізнес-процесів будь-якого підприємства важливе місце займають процеси бухгалтерського обліку. Група облікових процесів включає в себе процеси створення та подання звітності – важливі процеси, в якісних результатах якого зацікавлені різні особи: податковий орган, працівники підприємства та безпосередньо підприємство. Організація процесу складання та подання звітності має вирішальне значення, оскільки від її якості та

ефективності залежить своєчасність подання звітності та точність даних, відображених у звітності. Крім того якісна організація процесу сприяє ефективній роботі працівників підрозділу бухгалтерії, зменшуючи перевантаження працівників у звітні періоди. За відсутності якісно організованого процесу підвищуються ризики порушення термінів звітування, виявлення помилок, накладання штрафних санкцій за результатами перевірок.

Вибудові ефективного процесу звітування передуює аналіз поточного стану процесу як основа виявлення напрямів його вдосконалення. Ефективним інструментом аналізу картування бізнес-процесу із використанням ключових ідей *lean*-концепції: створення цінності та усунення втрат у процесі. За результатами аналізу процесу створення та подання звітності ідентифіковані дії процесу, які створюють та не створюють цінність, виявлено

дії, які потенційно можуть бути усунені з процесу. Такими діями, зокрема, є перевірки даних перед формуванням та поданням звітності. Впровадження змін, направлених на усунення потреби у перевірці даних безпосередньо під час підготовки звіту, будуть сприяти зменшенню загального часу процесу, зменшенню навантаження на персонал у звітний період.

Перспективними напрямками дослідження у контексті аналізу організації процесу підготовки та подання звітності є підготовка карти майбутнього стану процесу, яка є інструментом для визначення оптимальних змін у процесі. Карта майбутнього процесу є проектом вдосконаленого процесу, за допомогою якого окреслюються етапи досягнення нового стану та який є основою моніторингу ефективності впроваджених змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Lean Manufacturing Techniques For Food Industries. International Labour Organization. URL: <https://www.ilo.org/publications/lean-manufacturing-techniques-food-industries>
2. Ротер М., Шук Дж. Вміння бачити бізнес-процеси: створення цінності та зменшення втрат. Київ: Пабулум, Lean Institute Ukraine, 2017. 132 с.
3. Wilson L. How to implement lean manufacturing. New York : McGraw-Hill, 2010. 316 р.
4. Джефрі К. Лайкер. Філософія Toyota. 14 принципів роботи злагодженої команди / пер. Наталія Валевська. Київ: Наш Формат, 2017. — 424 с.
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>.
6. The Value in Value Stream Mapping. RPA Migration, Analytics, & Process Improvement | Blueprint. URL: <https://www.blueprintsys.com/blog/value-stream-mapping>.
7. Lean Terminology - TKMG Inc. Home - TKMG Inc. URL: <https://tkmg.com/lean-terminology/>
8. TKMG, Inc. and TKMG Academy, Inc. Metrics-Based Process Mapping Excel Tool Demo, 2021. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D43Ou4sDU5s>.

REFERENCES

1. Lean Manufacturing Techniques For Food Industries. (2017). International Labour Organization. <https://www.ilo.org/publications/lean-manufacturing-techniques-food-industries>.
2. Roter, M., & Shuk, Dzh. (2017). *Vminnya bachyty biznes-protsesy: stvorennya tsinnosti ta zmenshennya vtrat*. Pabulum, Lean Institute Ukraine.

3. Wilson, L. (2010). *How to implement lean manufacturing*. McGraw-Hill.
4. Layker, Dzh. (2017). *Filosofiya Toyota*. 14 pryntsyviv roboty zlahodzenoyi komandy. Nash Format.
5. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahal'noobov'yazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannya, Zakon Ukrainy # 2464-VI (2024) (Ukrayina). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>.
6. The Value in Value Stream Mapping. (2020). RPA Migration, Analytics, & Process Improvement | Blueprint. <https://www.blueprintsys.com/blog/value-stream-mapping>.
7. Lean Terminology - TKMG Inc. Home - TKMG Inc. <https://tkmg.com/lean-terminology>.
8. TKMG, Inc. and TKMG Academy, Inc. (2021). Metrics-Based Process Mapping Excel Tool Demo [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=D43Ou4sDU5s>.

Oleksandr Tarasenko, Chief Accountant, National Complex "Expocenter of Ukraine", Ukraine

Yevhen Ionin, Dr.Sci. in Economics, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

Liliia Tarasenko, PhD in Economics, Assistant of the Department of Business Economics, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

Analysis of the efficiency of the organization of the process of preparing and submitting integrated report

Abstract

Introduction. The article is devoted to the analysis of the current state of organization of the process of preparing and submitting integrated report on personal income tax and unified social contribution using the approaches laid down in the lean concept. A map of the process of preparing and submitting consolidated financial statements is constructed. The map is represented by a sequence of actions in the process, indicating the duration and quality metrics of each of them. The prepared process map is used as a basis for assessing the effectiveness of the process, identifying losses in the process and developing recommendations for improving the process.

Purpose. The purpose of the article is to determine the level of efficiency of the process of preparation and submission of integrated report on personal income tax and single social contribution and to develop, on this basis, proposals for improving the efficiency of the process.

Methodology. The study was conducted using general scientific methods. The modeling method was used to prepare the business process map. The conclusions prepared on the basis of the model in the form of a business process map and the directions for improving the process were formulated using the methods of analysis and synthesis.

Results. The analysis of the current state of the process of preparation and submission of integrated report on personal income tax and single social contribution was carried out. The level of value of the process actions is identified using the tools and approaches of the lean methodology. Ways to eliminate waste in the process are proposed. The developed recommendations can be considered by enterprises for implementation in practice in order to improve the efficiency of the organization of the accounting process.

Keywords: process efficiency; value stream mapping; business process metrics; business process analysis; organization of accounting; reporting; taxes.

Cite as: Tarasenko, O., Ionin, Y., and Tarasenko, L. (2024). Analysis of the efficiency of the organization of the process of preparing and submitting integrated report. *Economic analysis*, 34 (2), 430-439. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.430>